

Aan de voorzitter en leden van de vaste commissie
voor Justitie en Veiligheid van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag, 14 december 2018

Geachte dames en heren,

De organisaties NGTV, PZO, Stichting ZZP Nederland, FNV Zelfstandigen en de NUBVETO hebben met interesse kennisgenomen van de brief van 13 november jl. van de Minister van Justitie en Veiligheid.

De brief bevat een voorstel om de kwaliteit, de inzet en de inkoop van tolkdiensten op een andere manier in te richten voor een betere borging van de kwaliteit en de integriteit. Om dit te kunnen bewerkstelligen, wordt een differentiering in het Register voorgesteld door, naast het huidige C1-taalniveau, het Register uit te breiden met een tolken categorie die de Nederlandse taal beheerst op het lagere taalniveau B2 volgens het Europese Referentie Kader (ERK).

Differentiering

Wij maken ons grote zorgen over de voorgestelde differentiering. Hierdoor wordt namelijk de eis van kwaliteit losgelaten. Het huidige systeem met de Uitwijklijst voor “niet toetsbare talen” en het Rbtv staan garant voor een bepaald kwaliteitsniveau. Verlaging van het taalniveau zal een grote maatschappelijke impact hebben op de kwaliteit van de – vreemdelingen – rechtspraak.

In het voorgestelde systeem krijgen tolken toegang tot het Rbtv, ongeacht hun opleidingsniveau. Er bestaat geen controle op het niveau van tolken, zoals aangeduid in het onderwijsprogramma van opleidingen. Dit zal grote gevolgen hebben voor de kwaliteit.

Ten eerste wordt er volledig voorbijgegaan aan het academische of hbo-werk- en denkniveau dat nodig is om te kunnen begrijpen (interpreteren) wat er getolkt wordt. Dat heeft gevolgen van het goed kunnen inschatten van culturele (taal)verschillen, zodat het goed overzetten naar de Nederlandse cultuur (lokalisatie) ernstig onder druk komt te staan, met misverstanden als gevolg.

Ten tweede wordt er geen rekening gehouden met het feit dat de taalvaardigheid, en dan met name de beheersing van jargon en kennis van institutionele kaders die voor de meeste tolkopdrachten nodig is, van een wezenlijk ander niveau is dan de basistaalvaardigheid die voor normale gesprekken nodig is.

Tarieven

Met het voorstel van de minister wordt tevens volledig voorbijgegaan aan de investeringen van de tolken, met name van de tolken op het hoogste niveau. Immers, met diverse niveaus in één Register ligt het voor de hand dat alleen de goedkoopste tolken worden ingehuurd. Sinds het besluit Btis in werking is getreden is een maximum tarief van €43,89¹ tot € 56,00 vastgesteld voor een tolkdienst en dit tarief is al jaren niet geïndexeerd of anderszins aangepast. Door differentiering van het Register met een lager taalniveau bestaat het reële gevaar dat de tolk (opnieuw) de speelbal wordt van het tarief.

Door een opdracht weg te zetten voor een tarief waar de tolken op het hoogste taalniveau – wegens investeringen en kosten - niet voor kunnen werken, wordt snel uitgeweken naar de tolken van een lager taalniveau die voor dit lagere tarief door minder kosten en investeringen wel kunnen werken. Er dreigt een verdere *race to the bottom* onder leiding van de overheid.

Voorstel

Volgens ons ligt de oplossing in een duidelijk onderscheid tussen het Register en een lijst voor aspirant tolken - deze lijst draagt dan ook de naam “aspirantenlijst” – en verder invoering van een onafhankelijk instituut, als volgt:

1. Het Register waar alleen beëdigde tolken in opgenomen zijn die over een hbo- of universitaire tolkopleiding beschikken.
2. De aspirantenlijst met tolken die zich verder ontwikkeld hebben in taal- en tolkvaardigheid door het volgen van een erkend en getoetst onderwijsprogramma.
3. Invoering van een onafhankelijk instituut ter controle van de afnameplicht waarin de beroepsgroep is vertegenwoordigd.

Inkoop

Het Programma Tolken in de Toekomst zet in op gebalanceerd aanbesteden met aandacht voor een juiste inkoop, stimulering van de ontwikkeling van een gezonde markt en een transparant speelveld, borging van de positie van de zzp'er en inzet op innovatie en kwaliteit. Nadrukkelijk wordt vermeld dat het prijsaspect geen overheersend gunningscriterium zal zijn. Dit klinkt heel goed, maar toch zijn wij er niet van overtuigd dat deze methode tot de gewenste resultaten leidt.

Welke kwaliteit en innovatie wordt verwacht, wordt op geen enkele manier duidelijk gemaakt. Bovendien vergt dat investeringen van bureaus die ook weer moeten worden terugverdiend. De vraag doemt op hoe de positie van de zzp'er daardoor dan kan worden geborgd. Dit heeft onherroepelijk gevolgen voor de tarieven van de tolkdiensten. Het Programma geeft aan dat de vrije markt de tarieven moet bepalen.

¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0015481/2017-12-09>

Tot slot

De Minister garandeert dat verdere vormgeving en toekomstige aanbestedingen zorgvuldig vorm krijgen. De positie van tolken en vertalers zal voldoende verzekerd zijn zodat zij er niet onbedoeld op inboeten in de nieuwe situatie. Met deze brief geven wij aan dat wij hier weinig geloof in hebben. Het Programma is een eigen weg gaan bewandelen en heeft wel steeds met stakeholders gesproken, maar is niet bereid geweest aangedragen alternatieven te onderzoeken dan wel te overwegen.

Wij zouden u graag persoonlijk een toelichting geven wanneer de brief van de minister d.d. 13 november 2018 op de agenda staat van de vaste Kamercommissie.

Met vriendelijke groet,

Paula Kager

Voorzitter NGTV

Denis Maessen

Voorzitter PZO

Maarten Post

Voorzitter St ZPP Nederland

i/o

Irene van Hest

Bestuurder FNV Zelfstandigen

i/o

Mustapha Loukili

Voorzitter Nubveto